

před pod razítko obce s dodatky »als Bürgermeister«, »als Stadtrat« a že se teprve později podepsal H. bez tohoto dodatku, kdežto ve skutečnosti tomu bylo naopak, podpis H-ův bez dodatku byl dřívější než podpisy s uvedenými dodatky. Ohledně starosty H-a jest sice správné, že se po prvé podepsal bez dodatku a teprve po druhé s dodatkem »jako starosta« pod razítkem obecního úřadu, a že i Rudolf Sch. se zároveň se starostou obce podepsal jako obecní radní, když už před tím ostatní žalovaní byli na směnce podepsáni, avšak okolnost ta nemá význam pro závazky druhých podpisatelů, poněvadž tito nepříčinili svému podpisu dodatky »jako členové obecního zastupitelstva« a tudíž nedali najevo, že odmítají osobní ručení, že chtějí podepsati jen jako členové obecního zastupitelstva, jako representanti obce jejím jménem. Nezáleží na tom, co si podpisatelé směnky, přičiňující svůj podpis, mysleli o funkci, v jaké směnku podpisují, nýbrž na tom, jak se jejich podpis jeví na venek. Váhu klásti jest při směnce jako scripturní obligaci na písemný projev na směnce, nikoli na úmysl podpisatelův, jenž jest z listiny nezjevný. Výtku nesprávného právního posouzení věci (§ 503 č. 4 c. ř. s.) neprovádějí žalovaní po zákonu. Při provádění tohoto dovolacího důvodu jest se držeti zjištění učiněných nižšími soudy a na jejich základě prokazovati, že zjištění ta byla podřaděna pod nesprávné právní pravidlo. To však žalovaní nečiní. Odvolacím soudem bylo zjištěno, že žalovaní, podpisující směnku věděli, že jde o jejich osobní ručení. Dovolání neдрží se tohoto skutkového zjištění, nýbrž snaží se zhodnocením provedených důkazů dokázati opak, že podepsali směnku, nechťejíce se zavázati osobně, nýbrž majíce v úmyslu zavázati obec jako starosta a členové obecního zastupitelstva. Nelze proto k vývodům těm přihlížeti. Není proto třeba zabývati se blíže i dalšími výtkami co do právního posouzení.

Čís. 12894.

Zaměstnavatel ručí zaměstnanci (jeho pozůstalým) za škodu, kterouž mu úmyslně nebo z nedbalosti způsobil tím, že opomenutím přihlášky k pensijnímu pojištění nastala ztráta pojistného nároku.

Nároky pozůstalé vdovy po zaměstnanci podle zákona o pensijním pojištění jsou rázu veřejnoprávního a nemohly býti zkráceny dohodou mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

Pokud šlo o poměr služební, nikoliv společenský, třebaže zaměstnanec nedostával plat v určité výši, nýbrž odměnu upravenou podle rozsahu prací jím samým v podniku zaměstnavatelově vykonaných.

(Rozh. ze dne 7. října 1933, R II 236/33.)

Manžel žalobkyně, jenž zemřel dne 4. července 1928, byl původně společníkem žalovaného při provozování zeměměřičské kanceláře. V žalobě, již se domáhala na žalovaném náhrady škody, kterou prý zavinil tím, že nepřihlásil jejího manžela k pensijnímu pojištění, takže nemá nárok na pensijní požitky po zemřelém manželi, tvrdila žalobkyně, že

prý společenský poměr trval jen krátkou dobu, do podzimu 1920, a byl pak přeměněn v poměr služební, takže pak podléhal manžel žalobkyně pensijnímu pojištění a měl býti řádně žalovaným přihlášen. P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e žalobu zamítl. O d v o l a c í s o u d zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by ji, vyčkaje pravomoci, znovu projednal a rozhodl.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Jádrem projednávaného sporu jest — jak nižší soudy správně doličují — vyřešení otázky, zda šlo o služební či o společenský poměr a zda tedy zemřelý manžel žalobkyně Pavel M. podléhal pojistné povinnosti podle zákona ze dne 16. prosince 1906, čís. 1 ř. zák. z roku 1907 a cís. nařízení ze dne 25. června 1914 čís. 138 ř. zák. v doslovu zákona z 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n. Žalovaný se sice snaží doličiti, že, i kdyby Pavel M. oné povinnosti podléhal, zažalovaný nárok by nebyl opodstatněn jednak proto, že by nároky M-ovy, pokud se týče jeho pozůstalých proti nositeli pojištění opomenutím přihlášky nebyly dotčeny a nebylo by tudíž příčinné souvislosti mezi opomenutím žalovaného (zaměstnavatele) a tvrzenou škodou, jednak že všeobecných předpisů o náhradě škody nelze použití tam, kde zákonodárce na porušení předpisů stanoví zvláštní sankci, jakž se stalo v zákoně o pensijním pojištění, která vylučuje platnost všeobecných předpisů o náhradě škody pro obor porušení ohlašovací povinnosti podle uvedeného zákona. Rozhodnutí nejvyššího soudu sb. n. s. čís. 8411 nehodí se na souzenou rozepři, neboť se týká případu nemocenského pojištění, podle zákona čís. 221/24. Nemocenské pojištění je vybudováno na zásadě pojištění ze zákona (ipso jure pojištění). Pojištění řídí se tam stavem skutečným, vzniká počátkem výkonu služeb povinně pojištěných a je zásadně nezávislé na podání přihlášky a na jejím obsahu. Z toho vyplývá, že při nemocenském pojištění v pravidelných případech zaměstnanci z porušení zákonné povinnosti zaměstnavatelovy škoda vůbec vzejíti nemůže, a je tedy v tomto oboru pojištění žaloba zaměstnance neb jeho pozůstalých proti zaměstnavateli, opřená o porušení ohlašovací povinnosti, neopodstatněna proto, že pojištěnec nebo jeho pozůstalí mohou a mají své nároky uplatňovati proti nositeli pojištění, a, učinili-li tak včas a řádně, jim — jak již řečeno — škoda vůbec vzejíti nemůže. Jinak se to má u pensijního pojištění. Neboť zásada ipso jure pojištění byla již první novelisací zákona, t. j. cís. nařízením ze dne 25. června 1914 čís. 138 ř. zák. opuštěna a nahrazena ustanovením, že každý zaměstnanec jest bez ohledu na zaplacení premie pojištěn, b y l - l i p ř i h l á š e n (Dr. Emil Hendrych: »Zákon o pensijním pojištění soukromých zaměstnanců« 4). Podle § 73 jsou zaměstnavatelé povinni hlásiti příslušnému nositeli pojištění do čtrnácti dnů po nastoupení služby všechny své zaměstnance pojištěním povinné a v téže lhůtě oznamovati změny služebního poměru rozhodné pro pojištění, zejména změny platové. Pojistné nároky vyměřují se podle počtu tak zv. příspěvkových

měsíců, t. j. podle počtu měsíců ztrávených v zaměstnání pojištěním povinném. Stala-li se přihláška včas, započítají se veškeré služební měsíce jako měsíce příspěvkové, nestala-li se však včas, započítá se služební doba teprve od měsíce, ve kterém se přihláška k pojištění stala dodatečně neb pojistná povinnost z úřední moci (výměrem pensijního ústavu neb politického úřadu) dodatečně byla zjištěna [§ 73 odst. (7)]. Dobu zaměstnání pojištěním povinného podle těchto pravidel nezapočítanou lze získati jen skutečným doplacením premií a to nejdéle do šesti let od splatnosti té které premie počítajíc. Po vzniku pojistné události (invalidita, smrt) nepřipouští se však dodatečně ohlášky a okolnosti do té doby nehlášené jsou pro nárok pojistný nerozhodné [§ 73 odst. (7)], takže opomenutím přihlášky může nastati i úplná ztráta nároku zaměstnancova, pokud se týče nároku pozůstalých po zaměstnanci. Je tedy na snadě, že v tomto oboru pojištění nelze příčinnou souvislost škody s porušením ohlašovací povinnosti zásadně vyloučiti, neboť porušení to je tu v poměru nutné podmínky ke škodě, a že nelze důvodně za to míti, že ustanoveními § 73 zák. o pens. poj. a ustanoveními trestními (§ 81 a násl.) jest dotčen soukromoprávní závazek zaměstnavatelův k náhradě škody (§ 1295 obč. zák.) zaměstnanci, kterouž mu ať úmyslně ať z nedbalosti způsobil tím, že opomenutím přihlášky nastala ztráta pojistného nároku (viz dr. Emil Hendrych, str. 187). Praxe nejvyššího soudu připouští tedy takové žaloby (na př. sb. n. s. 11511, 11031 a j.).

Odvolací soud zjistil, že žalovaný je vlastníkem zeměměřické kanceláře, že původně přijal manžela žalobkyně Pavla M-a, nemajícího autorisaci k tomuto povolání, za společníka, uzavřev s ním dohodu, že M. obdrží 50% čistého zisku z celé kanceláře, že tato dohoda platila v letech 1919 a 1920, byla pak pozměněna v ten způsob, že M-ovi náleží jen zisk z těch prací, které skutečně vykoná, ať již M-em samým získaných, ať žalovaným mu přidělených, a že důvodem této změny vzájemného poměru bylo, že bylo žalovanému Richardem H-em vytýkáno, že koupil drahé přístroje a tím zvýšil režii, načež žalovaný prohlásil, že on je pánem, nenechá si do toho mluvit a proto že od nynějška to zařídí tak, že M. a druhý spolupracovník Richard H. budou dostávat jen 50% odměny z prací, jež vykonají. Dále zjistil odvolací soud, že žalovaný M-ovi přiděloval práce, jež byly zaneseny do zápisního deníku a jež M. byl povinen konati, a mimo to mu svěřil větší práci s pozemkovou reformou související a to práci zřejmě rozsáhlejší, ana do vystoupení M-ova ze služeb žalovaného po tolika letech ukončena nebyla, a že mu vůbec dával rozkazy, kam má jeti a co udělati. Konečně bylo zjištěno, že M. nebyl vázán na určité kancelářské hodiny a že do kanceláře chodíval velmi nepravidelně, aniž mu to bylo žalovaným vytýkáno. Právní názor odvolacího soudu o povaze smlouvy zde v úvahu přicházející není správný. § 1152 obč. zák. nepředpisuje, že plat musí býti ujednáán v určité výši, naopak ponechává ujednání platu vůbec úmluvě stran a zvláštní zákony o námezdních poměrech, na příklad § 14 zák. o obchodních pomocnících, jednají výslovně o případech, kdy plat zcela neb z části byl ujednáán v podílu na

zisku (sb. n. s. čís. 202). Rozhodnými znaky služební smlouvy jsou, že jde o osobní a hospodářské podřazení zaměstnaného v organismu podniku zaměstnavatelova, zvláště o práci podle nařízení a dispozic zaměstnavatelových s jeho prostředky pracovními, o osobní povinnost zaměstnancovu a o jeho osobní nárok na práci (sb. n. s. čís. 7845 a 10402). Veškeré tyto složky vyplývají ze skutečností odvolacím soudem, jak svrchu uvedeno, zjištěných. Z tohoto zjištění vychází též nájevo, že Pavel M. neměl podílu na zisku a na ztrátě v p o d n i k u žalovaného a že mu naopak byla jako odměna upravena peněžní částka podle rozsahu práce jím samým v podniku tom vykonané a proto nelze tu mluvit o společenské smlouvě po rozumu § 1175 obč. zák. Šlo-li o poměr služební, jak odvolací soud správně rozpoznal, podléhal Pavel M. pojistné povinnosti podle § 1 zákona ze dne 5. února 1920 čís. 89 sb. z. a n., jenž jedině se na něho vztahuje, neboť výjimky § 2 se na tento případ nehodí. Na tom, jak Pavel M. sám hleděl na svůj poměr k žalovanému, nesejde a jde jen o to, dlužno-li o b j e k t i v n ě uznati poměr služební. V souzeném případě by bylo šlo o nárok pozůstalé vdovy, zakládající se na zákoně o pensijním pojištění. Takový nárok je rázu veřejnoprávního, nejsa pouhým příslušenstvím nebo soukromoprávním důsledkem smluvního poměru mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem a proto nemohl býti tento nárok zkrácen dohodou mezi zaměstnancem Pavlem M-em (manželem žalobkyně) a zaměstnavatelem (žalovaným). Tvrzení, že se M. nároku na náhradu škody z opomenutí ohlašovací povinnosti žalovaného vzdal a že proto ani žalobkyně takového nároku nemá, proto neobstojí (sb. n. s. 5804). Ježto pak první soud, vycházející z mylného právního stanoviska, celou řadou námitek proti zažalovanému nároku se neobíral, postupoval odvolací soud správně, když rozsudek soudu první stolice podle § 496 čís. 3 c. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu, by v těchto směrech jednání doplnil.

Čís. 12895.

Zákon o domovnících ze dne 30. ledna 1920, čís. 82 sb. z. a n.

Lze platně uzavřít smlouvu, podle níž se domovník zavazuje konati za úhrnkovou odměnu vlastníku domu za trvání domovnického poměru i další služby k ryze domovnickým povinnostem nenáležející jen tehdy, jsou-li tyto zvláštní služby v úhrnkové odměně přiměřeně honorovány. Smlouva tomuto požadavku nehovící je podle § 879 obč. zák. nicotná. Domovník může se domáhati náhrady za tyto zvláštní úkony na druhé straně, jimiž je tato obohacena, prokáže-li, že všemi výhodami mu udělenými nebyl v náležité výši odměněn, že mu totiž kromě úplaty za domovnické práce bylo méně zapláceno, než činí mzda za tyto další úkony v místě obvyklá.

Domovník má nárok na klíčné proti vlastníku domu jen, šlo-li o lidi jeho domácnosti nebo takové, kteří na jeho příkaz, s jeho svolením nebo v jeho zájmu se měli dostavit do domu. Dotčený nárok domovníkův lze jinak upravit jen písemní smlouvou.

(Rozh. ze dne 7. října 1933, Rv II 195/32.)